

Ilanngussaq 1**Atomip nukinganit atortussianik inissisimaffiini isumannaarinissaq pillugu Det Internationale Atomenergiagentur-imi nunani tamalaani isumaqatigiissutip naalisarnera****1. Aallaqqaasiut**

atomip nukinganit atortussianik inissisimaffiini isumannaarinissaq pillugu nunani tamalaani isumaqatigiissut 1979-imi oktobarimi Det Internationale Atomenergiagentur qaaqqusisuunerani akuerineqarpoq.

Danmarki nunani tamalaani isumaqatigiissummut 1980-imi tapersiivoq aammalu nunani tamalaani isumaqatigiissut 1991-imi septembarimi ilaaffigilerlugu akueralugu. Nunani tamalaani isumaqatigiissut Kalaallit Nunaannut aamma Savalimmiunut atuuppoq.

Atomip nukinganit atortussianik inissisimaffiini isumannaarinissaq pillugu nunani tamalaani isumaqatigiissummut allannguutissatut nunani tamalaani isumaqatigiissut (amendment) 1995-imi juunimi Det Internationale Atomenergiagentur qaaqqusisuutillugu akuerineqarpoq.

Danmarki 2010-imi maajimi nunani tamalaani isumaqatigiissummut allannguummut tapersiivoq. Tassunga atatillugu Danmarki nunani tamalaani isumaqatigiissummut allannguutip Kalaallit Nunaannut aamma Savalimmiunut atuunnissaanut tunuarsimaarfeqarpoq.

2. Nunani tamalaani isumaqatigiissutip siunertaa

Atomip nukinganit atortussianik inissisimaffiini isumannaarinissaq pillugu nunani tamalaani isumaqatigiissut, atomip nukinganit atortussiassat, assersuutigalugu sakkussianik tunisassiornermi ilaatinneqarsinnaasut, nunani tamalaani assartuussinermut atatillugu susassaqqangitsunit pissarsiarineqqanginnissaannik isumannaarisoqarnissaanut tunngassuteqarpoq. Naalagaaffiit ilaasortaasut taamaalillutik atomip nukinganit atortussiassat assartorneqarneranni illersuinermi iliuusissanik pisariaqartunik aalajangiussinissamut pisussaaffileneqarput, taamatullu naalagaaffiit ilaasortaasut iliuuseqarnernut erseqqinnerusumik allassimasunut arlalinnut pillaanissaq pillugu inatsisiliornissamut pisussaaffilerneqarlutik. Saffiugassat uranimik akoqartut nunani tamalaani isumaqatigiissummi aalajangersakkani aalajangersimasuni pineqartunut ilaatinneqqangillat, kisianni taamaattoq pisuni aalajangersimasuni illersuinermi iliuusissani

ilaatinneqassallutik aammalu allatigut nalinginnaasumik "mianersortumik ingerlatsivimi aqutsinermi" ilaatinneqassalluti (tassa imaappoq aalajangersimasumik annertussusilimmik illersuineq.)

Naalagaaffiit ilaasortaasut arlallit iliuuseqarnerisigut immikkut ilisimasallit suleqatigiit 2001-imi maajimi naliliippat suliaasaqarfinni arlalinni nunani tamalaani isumaqatigiissutip nukittorsarneqarnissaa pisariaqartinneqartoq. Tamatuma kingorna atomip nukinganit atortussianik inissisimaffiini isumannaarinissaq pillugu nunani tamalaani isumaqatigiissummut allannguutissatut nunani tamalaani isumaqatigiissummut siunnersuut suliarineqarpoq. Allannguutissatut nunani tamalaani isumaqatigiissut 2005-imi juulimi akuerineqarpoq. Allannguutissatut nunani tamalaani isumaqatigiissut malillugu atomip nukinganit atortussianik inissisimaffiini isumannaarinermi maannakkut aamma atomip nukinganit atortussiassanik atuineq toqqorsivimmiititsinerlu pineqartunut ilaasussanngorput, taamatullu inissisimaffiini isumannaarinermi maannakkut aamma atomip nukinganit nukissiorfiit ilaatinneqalissallutik. Allannguutissatut nunani tamalaani isumaqatigiissut malillugu naalagaaffiit ilaasortaasut pillarneqataasaasinnaasunik iliuuseqarnerit pillugit inatsimmut tunngatillugu pisussaaffii, aamma misileraarnernut tunngassuteqartussanngorlugit annertusineqarput.

Allannguutissatut nunani tamalaani isumaqatigiissut sulii atuutilingilaq, tassami atuutilissappat "nunani tamalaani isumaqatigiissummut pingaarnermut" naalagaaffiit ilaasortaasut 2/3-iliisa ilaaffigilerlugu akuersinissaat imaluunniit akuersissuteqarnissaat pisariaqarpoq. Killiffik kingulleq naapertorlugu (januar 2015) naalagaaffinit 152-init 87-it allannguutissatut nunani tamalaani isumaqatigiissut ilaaffigilerlugu akuerisimavaat imaluunniit akuersissuteqarfigisimallugu, kisianni atuutilernissaanut maannakkorpiaq naalagaaffiit ilaasortaasut 102-it allannguutissatut nunani tamalaani isumaqatigiissut ilaaffigilerlugu akuerisimassagaat imaluunniit akuersissuteqarfigisimassagaat pisariaqarpoq.

3. Nunani tamalaani isumaqatigiissutip imarisai aalajangersimasut (eqikkaaneq)

- Artikel 2A malillugu, atomip nukinganit atortussiat atuinermut, toqqorsivimmiititsinermut assartuussinermullu atatillugu tillinniartoqarnissaanut imaluunniit allatut inatsisinik unioqqutitsisumik tiguneqarnissaannut illersornissaat, aammalou atomip nukinganit atortussiat aamma atomip nukinganit nukissiorfiit ajortumeerneqarnissamut illersorneqarnissaat naalagaaffiit ilaasortaasut qulakkiissavaat.
- Artikel 7 malillugu iliuuseqarnerit sulii allat arlallit il.il. inatsit naapertorlugu pillarneqaataasinnaannissaat naalagaaffiit ilaasortaasut qulakkiissavaat, ilanngullugu ilaatigut pisusnaanani atomip nukinganit atortussianik tigusinermut, tigungmininnermut, atuinermut, nuussinermut imaluunniit eqqaanermut atatillugu avatangiisinik ajoqusiinerit, akuersissummik peqarani atomip nukinganit atortussiassanik equssinermut imaluunniit annissinermut ("eqqussuineq"/"avammut annissuineq"), iliuuseqarnerit

atomip nukinganit nukissiorfinnut tutsinneqartut, qinngorfigititsinermit imaluunniit qinngornernik ulorianartunik aniasoornermi toqumik, inuit ajoqusernerannik imaluunniit avatangiisini ajoqusiinernik malitseqarsinnaasut. Tamatuma saniatigut iliuuseqarnernut annertuunut taakkununga iliuuseqariaraluarnerit inatsit naapertorlugu pillarneqaataasinnaasut naalagaaffiit ilaasortaasut qulakkiissavaat, ilanngullugit inummut imaluunniit inunmut eqimattanut ataatsimik arlalinnilluunniit (pillarneqaataasinnaasut) iliuuseqarniarnerni tapersersuillutik imaluunniit innersuussillutik "toqqaannangitsumik" peqataanerit.

- Artikel 11A malillugu naalagaaffiit ilaasortaasut eqqumaffigissavaat, naalagaaffimmi innuttaassuseqartunik iliuuseqarnernut (pillarneqaataasinnaasut) nunani tamalaani isumaqatigiisummi (pingaarnermi) aamma allannguutissatut nunani tamalaani isumaqatigiisummi ilaasunut tunngatillugu pillaanissamik malersuinissamut tunniussinissamik piumasaqaateqarnermut atatillugu, politikikkut inatsisinik unioqqutitsisoqarsimasoq imaluunniit inatsisinik unioqqutitsineq politikkimik tunngaveqartumik aallaaveqartoq kisiat innersuussutigalugu tunniussinissamik piumasaqaat itigartinneqassanngimmat.